http://www.cgboardonline.com

Name : ....

Roll No. : ....

कुल प्रश्नों की संख्या : 18] [कुल मुद्रित पृष्ठों की संख्या : 7

J-201512–C

विषय : संस्कृत (सामान्य)

समय : 3 घण्टे] [पूर्णांक : 75

निर्देश : (*i*) **सर्वे** प्रश्नाः समाधेयाः।
(*ii*) सुन्दरं सुस्पष्टञ्च लिखत।

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

प्रश्न–1 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत— [3]

बिलासा शैशवकाले बाला बालैः सह क्रीडति स्म। तस्यै बालकानां क्रीडनकं क्रीडनं च रोचते स्म। बिलासा अदम्यसाहसिका आसीत्। एकदा सुप्तं बालं नीत्वा वृक्कः पलायनं कुर्वन् आसीत्। तदा बिलासा वृक्कं दण्डेन तोडयित्वा बालकं मुक्तं कृत्वा मातरं समर्पयत्। बालकैः सह बिलासा मल्ल-कौशलं शिक्षते स्म। तं साहसं दृष्ट्वा जनैः तस्याः दलायग्रामरक्षणस्य दायित्वं प्रदत्तम्।

प्रश्न–2 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत— [3]

पदातिक्रमेण संचलन सायं समये अप्यसौ गन्तव्याद् दूरे आसीत्। निशान्धकारे प्रसृते विजने प्रदेशे पदयात्रा न शुभावहा। एवं विचार्य स पार्श्वस्थिते ग्रामे रात्रि निवासं कर्तुं कञ्चिद् गृहस्थमूपागतः। करुणापरो गृही तस्मै आश्रयं प्रयच्छत्। विचित्रा दैवगतिः। तस्यामेव रात्रौ तस्मिन गृहे कश्चन चौरः गृहाभ्यन्तरं प्रविष्टः।

प्रश्न–3 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी अनुवादं कुरुत— [3]

अज्ञानेनावृत्तो लोकस्तमसा न प्रकाशते।
लोभात् त्यजति मित्राणि सङ्गात्स्वर्गं न गच्छति॥

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

प्रश्न–4 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी अनुवादं कुरुत— [3]

सर्वे भवन्तु सुखिन:,
सर्वे सन्तु निरामया:।
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु
मा कश्चिद् दु:ख भागभवेत्॥

प्रश्न–5 अधोलिखित वाक्यानां हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत— [1×3=3]

(क) रवि: सर्पात् विभेति।

(ख) लोभेन सदृश: पापं नास्ति।

(ग) गणेशाय मोदकं रोचते।

प्रश्न–6 समास विग्रहं कृत्वा नामानि लिखत— [1×3=3]

(क) लम्बोदरम्

(ख) पञ्चवटी

(ग) अनादर:

प्रश्न–7 निर्देशानुसारेण त्रिषु वचनेषु धातुरूपं लिखत— [1×3=3]

(क) कथ् (प.प.) लृट्लकार प्रथम पुरुष

(ख) कृ (प.प.) लोट्लकार उत्तम पुरुष

(ग) भक्ष (आ.प.) लट्लकार मध्यम पुरुष

प्रश्न–8 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृत भाषयां लिखत— [1×4=4]

(i) आगरानगरं किमर्थं प्रसिद्धम्?

(ii) तृणानां केन सह विरोध: अस्ति?

(iii) कस्माद् बुद्धिनाशो भवति?

(iv) बिलासाया: विवाह: केन सह अभवत्?

(v) आत्मानंदस्य बाल्यकालस्य नाम किम् आसीत्?

(vi) वस्तुत: चौर: क: आसीत्?

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

प्रश्न-9 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि हिन्दी भाषयां लिखत— [1×4=4]

(i) वरस्य ज्ञातिभि: जनै: कस्य स्वागतमकुर्वन् ?

(ii) चन्दनदास: कस्य गृहजनं स्वगृहे रक्षति स्म ?

(iii) संस्कृतं कीदृशम् अस्ति ?

(iv) तण्डुलस्य पाककार्यं का: कुर्वन्ति ?

(v) कतिधा मङ्गलयानस्य मार्ग: परिवर्तित: ?

(vi) दीपमालिका पर्वणि कस्य शब्द: श्रुयते ?

प्रश्न-10 स्वपाठ्यपुस्तकात् चतस्र: सूक्ती: लिखत योऽस्मिन् प्रश्नपत्रे नागच्छत् । [1×4=4]

प्रश्न-11 (अ) भवत: नाम ऋषिकेश:। भवान् शा. उच्च. माध्य. विद्यालय: डोंगरगढ़े दशम् कक्षाया: छात्र:। भवान् स्व प्राचार्यं प्रति अवकाशाय संस्कृत भाषायां प्रार्थना पत्रं लिखत। http://www.cgboardonline.com [1+2+1=4]

अथवा

भवान् कवर्धा नगरे स्थित: ऋतुराज:। भवत: मित्र सुरेश: दिल्ली नगरे वसति। तं परीक्षायां सफलतायै वर्धापन-पत्रं कोष्ठक प्रदत्त पदानां सहायतया लिखत। [½×8=4]

(अपश्यम्, महती, ऋतुराज:, आगत:, तुभ्यम्, अधिकतरा, सुरेश: !, कवर्धात:)

स्थानम् ......(i).........

दिनाङ्क : ....

प्रिय मित्र ---(ii)---

नमो नम:

अत्रकुशलं तत्रास्तु। अद्यैव तव परिणाम: -(iii)-। तव सफलतां ज्ञात्वा मम मनसि ---(iv)--- प्रसन्नता जाता। मम एषा प्रसन्नता ---(v)--- जाता यदा अहं तव नाम योग्यता-सूचौ ----(vi)----। त्वया सप्त-शतम् अङ्का: प्राप्ता:। त्वं निश्चित रुपेण प्राप्स्यसि। त्वया परिवारस्य, विद्यालयस्य च नाम उज्वली कृतम्।

अस्याम् उज्वल सफलतायाम् अहं --(vii)-- हार्दिक वर्धापनं यच्छामि। उज्वल-भविष्याय च कामये।

मातृपितृचरणेषु प्रणाम:।

तव अभिन्न हृदयं मित्रम्

------(viii)------

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

(ब) अधोलिखितं अपठितांशं पठित्वा निर्देशानुसारेण संस्कृत भाषायाम् उत्तरत :

संसारे कोऽपि बालः न जानाति यत् किं सद्वृत्तम् किं च असद्वृत्तम्। बालस्तु ज्येष्ठान्, वृद्धान च पश्यति। ते वयोवृद्धाः यथा-यथा आचरन्ति बालोऽपि तथैव आचरति। शिष्टानां वंशेषु वृद्धाः, युवानः, बालाः, महिलाश्च सर्वे परस्परं सभ्यतायाः आलपन्ते, ते अन्योन्यं सम्मानयन्ति। अशिष्टानां वंशेषु तु एतादृशः व्यवहारः न दृश्यते।

प्रश्नाः [2×2=4]

(*i*) संस्कृत भाषायां सारांशं लिखत।

(*ii*) उचितं शीर्षकं लिखत।

अथवा

निर्देशानुसारम् उत्तरत— [1×4=4]

(*i*) केषां वंशेषु सर्वे सभ्यतायाः आल्पन्ते?

(*ii*) बालः कान्-कान् पश्यति?

(*iii*) 'सदाचारणम्' इत्यर्थे अत्र कः शब्दः प्रयुक्तः?

(*iv*) 'ते' इति कर्तृपदस्य किं क्रियापदम् अत्र प्रयुक्तम्?

प्रश्न-12 स्वपाठ्यपुस्तकात् द्वौ श्लोकौ लिखत योऽस्मिन् प्रश्नपत्रे नागच्छत्। [2½×2=5]

प्रश्न-13 द्वादश वाक्येषु संस्कृत भाषायां निबन्ध लेखनं कुरुत (कोऽपि एकः)— [½×12=6]

(*i*) सुभाषचन्द्रः

(*ii*) बीटा (क्रिकेट)

(*iii*) मम दिनचर्या

(*iv*) महाकविः कालिदासः

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

प्रश्न-14 निम्नलिखितयोः अङ्कयोः संस्कृतभाषयां लिखत— [1×2=2]

(क) 125

(ख) 140

प्रश्न-15 निम्नयोः शब्दयोः सन्धि-विच्छेदं कृत्वा नामानि लिंखत— [1×2=2]

(क) पुनरास्ते

(ख) अजादिः

प्रश्न-16 वाच्यमवबोध्य नाम लिखत— [1×2=2]

(क) तेन पाठः पठ्यते।

(ख) अश्वैः धाव्यते।

प्रश्न-17 निम्न शब्दयोः प्रकृति-प्रत्यय च पृथक कुरुत— [1×2=2]

(क) खादितः

(ख) धार्मिक

प्रश्न-18 (अ) उचितं शब्दं चित्वा लिखत— [1×5=5]

(*i*) ओदनस्य मुखम् अस्ति—

(क) ब्रह्मा

(ख) विष्णुः

(ग) महेशः

(घ) गणेशः

(*ii*) नास्ति सत्यसमम्—

(क) क्षमा

(ख) तपः

(ग) सुखं

(घ) चक्षुः

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

(*iii*) 'शिशुना' शब्दे विभक्तिः अस्ति—

(क) चतुर्थी

(ख) पंचमी

(ग) द्वितीया

(घ) तृतीया

(*iv*) 'षडाननः' इति शब्दस्य सन्धि विच्छेदोऽस्ति—

(क) षट् + आननः

(ख) षट + आननः

(ग) षड + आननः

(घ) षड् + आननः

(*v*) 'प्रवीणा' इत्यस्मिन शब्दे प्रत्ययः अस्ति—

(क) क्त

(ख) ठक्

(ग) टाप्

(घ) ङीप्

(ब) उचितं विकल्पं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत— [1×5=5]

(उपसर्ग, अद्य, पीडितोऽस्मि, सह, भाषितम्)

(*i*) देशमाख्याति —— ।

(*ii*) ज्वरेण —— ।

(*iii*) 'प्रहरति' इति शब्दे प्र —— अस्ति।

(*iv*) —— मम जन्म दिवसः।

(*v*) छात्रः शिक्षकेण —— पठति।

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

http://www.cgboardonline.com

(स) उचितं स्तम्भं सुमेलनं कुरुत— [1×5=5]

	(क)		(ख)
(i)	ओदनं सुक्तम्	-	सर्वत्र
(ii)	साधवो न हि	-	सप्तमी
(iii)	सरिति	-	श्रेष्ठतरः
(iv)	पूर्वम्	-	अथर्ववेदः
(v)	रामात् कृष्णः	-	पश्चात्

....

http://www.cgboardonline.com
http://www.cgboardonline.com
http://www.cgboardonline.com
Whatsapp @ 9300930012
Send your old paper & get 10/-
अपने पुराने पेपर्स भैजे और 10 रुपये पायें,
Paytm or Google Pay से
http://www.cgboardonline.com